

TBAT RUGGEGRAAT UNHCR ZENICA

De routes Metkovic-Zenica en Zenica-Lukavac zijn maar al te bekend bij de mannelijke en vrouwelijke chauffeurs van het Transportbataljon. Zo bekend zelfs dat ze hen een enkele keer de keel uithangen. Het is niet altijd motiverend om van warehouse naar warehouse te rijden. Het resultaat van het humanitaire werk is op deze manier niet altijd even tastbaar. Gelukkig worden de voertuigen sinds juni ook ingezet voor de lokale distributie rond het warehouse van Zenica. Dat breekt even, al wil dat niet zeggen dat de goederen nu rechtstreeks aan de bevolking van de plaatsjes wordt afgeleverd. De UNHCR regelt het verdere uitdelen. Wellicht is het interessant om te zien hoe het traject verloopt en waarom een militair transportbataljon ook deel uitmaakt van de vloot voertuigen die voedsel en andere hulpgoederen rondbrengen voor deze organisatie.

Het bataljon heeft als taak de UNHCR, de United Nations High Commissioner for Refugees, te assisteren bij de humanitaire missie. Dit betekent dat de trucks ten dienste van de UNHCR worden ingezet voor het vervoer van humanitaire goederen. Deze worden per schip aangevoerd naar de Kroatische havenstad Ploce aan de Dalmatische kust. Daar worden ze eerst opgeslagen in het warehouse van

Metkovic. Hier begint de rol van het Bataljon. De zakken meel, voedselpakketten, aardappelen en dergelijke worden eerst over de weg naar het pakhuis van Zenica vervoerd. Daar vandaan worden de goederen verspreid. Dit kunnen korte ritjes in de omgeving zijn, maar zeker het vervoer naar het noorden, waar zich grote vluchtelingencentra bevinden, is belangrijk.

UNHCR-Zenica

Omdat het transportbataljon met name in Midden-Bosnië opereert, doet het vooral zaken met de UNHCR in Zenica. In theorie krijgen de Nederlandse mili-

tair de vervoersopdrachten van BH-Command, het hoofdkwartier in Kiseljak. In de praktijk maakt de staf van het bataljon, zonder tussenkomst van Kiseljak, afspraken met de verantwoordelijken van de UNHCR in Zenica. Deze hebben fieldworkers ingezet die de dorpjes en steden ingaan om te kijken hoeveel hulp er nodig is. Aan de hand van die gegevens wordt een schema opgesteld. Tegen het einde van de maand kijkt men hoeveel procent er gehaald is van de geplande hulp. Door problemen met de aanvoer, politieke redenen en het oorlogsgeweld worden deze getallen echter nauwelijks gehaald.

Donaties

De VN-organisatie is afhankelijk van de donaties van zogenoemde donorlanden. Zo zou het althans moeten zijn. In de praktijk moet de hoge VN commissaris voor de vluchtelingen, mevr. Sasako Ogata nog wel eens met de pet rondgaan om de benodigde gelden bij elkaar te sprokkelen. De vluchtelingenorganisatie moet zich eerst op de wereldmarkt oriënteren voordat de goederen

worden ingeslagen. Door de problemen met de donaties en de lange reactietijd is het al meermaals gebeurd dat de "pijplijn", zoals de aanvoer van goederen genoemd wordt, opdroogde. Helaas is dit niet het enige probleem waar de Verenigde Naties en de mannen van het transportbataljon mee te maken hebben.

Lage voorraden

Ook andere problemen doen zich voor. De UNHCR maakt niet alleen gebruik van ons militaire vervoer maar ook van burgerkonvoien. Deze laatste hebben meer te lijden van agressie en blokkades aan de grens met Bosnië dan de militaire

REDACTIONEEL

Met het dalen van de temperatuur in het voormalig Joegoslavië, is ook het rustige klimaat in de diverse sectoren afgenomen. Na het mislukte overleg in Geneve is in sommige delen van dit door oorlogsgeweld verscheurde land het geweld weer toegenomen. Niet dat de Nederlanders er nu direct last van ondervinden, toch hoopt ieder weldenkend mens weer op een oplossing voor dit zinloze geweld. Ondertussen zijn voor het thuisfront in Utrecht de "video-groetjes" van Rotatie V6 vertoond. De reacties hierop waren bijzonder positief. Op 4 september zullen beelden worden vertoond van het leven en werken van onze mannen en vrouwen bij het Transportbataljon. De redactie maakt zich alweer gereed om een nieuwe versie van "Video-groetjes" van Rotatie V7 op te nemen.

De sectie voorlichting heeft beslag weten te leggen op een honderdtal kaartjes voor de voetbalwedstrijd Ajax-Split, welke wedstrijd op 15 september in Zagreb zal worden gespeeld. Intekenlijsten voor deze kaartjes zijn reeds aan belanghebbenden verzonden. Ongetwijfeld zullen we op deze avond ons weer Hollandser dan Hollanders voelen. In deze DP weer verhalen over de verrichtingen van het Transportbataljon en haar inzet voor UNHCR. Dat zij niet de enige kilometerverters zijn kunt U lezen in het artikel over de "lijndienst".

COLOFON

Dutch Post is een wekelijkse uitgave van de Sectie Voorlichting van het Nederlandse contingent in het voormalige Joegoslavië en is bestemd voor alle UNPROFOR-militairen en hun relaties.

Postadres:

1 (NL) UN SIGNAL BATTALION

Sectie Voorlichting

Napo 90 Det 100

3509 VP Utrecht

tel 041-180011 ext 2173

fax 041-171988

Vanuit Nederland:

tel 09.38.41-180011 ext 2173

fax 09.38.41-171988

Redactie:

Majoor Willem Jongman, Adjudant Jan Pot, Vaandrig Marcel de Grijs, Kornet Mark Schoonderwaldt, Adjudant Toon Hermens. Verder werken bij de redactie: Soldaat Onno van Eijk en Soldaat Guilem Catala Ortoll.

transporten. Of dit komt doordat wij militairen zijn en gewapend, is niet helemaal duidelijk. Reden om de UNHCR stickers van de wagens te halen. De burgerkonvoien worden, op wat lokale ritten na, bijna niet meer ingezet in centraal Bosnië. De aanvoer door het bataljon is dus van wezenlijk belang voor het vullen van de warehouses in Zenica en Lukavac. Omdat de Belgen roteren wordt er door hen niet gereden. Er kan niet meer via Mostar gereden worden. Daardoor is de aanvoerweg langer en slechter geworden. Dit alles heeft voor lage voorraden in de warehouses gezorgd. Op een moment dat de hulporganisatie druk bezig zou willen zijn met het opbouwen van een reserve voor de winter, zijn er al genoeg problemen om de zomer door te komen. Het vooruitzicht voor de koude periode is dus erg slecht.

Militair transport

Hoe zijn de Nederlanders eigenlijk betrokken geraakt bij de UNHCR transporten? Daarvoor moeten we even terug naar vorig jaar. Omdat de capaciteit van de luchtbrug naar Sarajevo te gering is en bovendien te onzeker, maakte de UNHCR duidelijk dat een grote uitbreiding van de transporten over de weg noodzakelijk was. De Nederlandse regering besloot op 6 oktober 1992 om extra troepen te sturen naar het voormalige Joegoslavië waaronder het Belgisch-Nederlandse Transportbataljon. Het militaire transport zou ingezet moeten

worden op routes die om veiligheidsredenen niet geschikt zijn voor burgertransporten. Er zijn momenten geweest dat de burgerkonvoien zo veel vervoerden dat je je kon afvragen waarom militairen hetzelfde werk deden. Dat is de laatste tijd wel duidelijk geworden. zeker voor centraal Bosnië is militair transport nu van levensbelang. De weg via Mostar is afgesloten en de enige aanvoerweg via Gornji-Vakuf is niet bijzonder rustig te noemen. UNHCR heeft daarom gevraagd of het bataljon meer op Metkovic wilde rijden om zo Zenica te bevoorraden. Dat is wel eens vervelend voor onze jongens die alle kuilen in het geitepad wel kunnen dromen. Het is echter noodzakelijk om toch nog enige hulp te kunnen bieden. Nadat de goederen zijn afgeleverd, moeten ze nog verdeeld worden. Dit gebeurt meestal door de plaatselijke autoriteiten. De UNHCR houdt hierbij een oogje in het zeil. De chauffeurs twifelen of alle goederen op de juiste bestemming aankomen. In gesprekken vallen nog wel eens woorden als maffia, corruptie en zwarte markt. Echter, elk brood wat bij de mensen aankomt is er natuurlijk één. De UNHCR maakt geen onderscheid tussen Moslim of Bosnisch-Kroatisch gebied. Fieldworkers kijken alleen hoeveel voedselhulp nodig is. UNHCR Zenica heeft berekend dat vanaf maart een paar procent verschil aan hulp tussen de gebieden zat. Dit kan de bevolking wellicht overtuigen van de neutraliteit van UNHCR.

Tijdens het laden en lossen van de goederen hebben de mannen even de gelegenheid om wat bij te praten. Ondanks de pauze blijven de scherfvesten aan.

MOEDER B-CIE ZIET VADER ABRAHAM

Wanneer je voor een half jaar wordt uitgezonden heb je vijftig procent kans om ver van huis je verjaardag te moeten vieren. Deze dag thuis vieren is natuurlijk het gezelligst. Maar ook in Bosnië worden de feestvarkens niet vergeten. Er wordt minimaal tijdens het appel gezongen en meestal kan er ook een kleine taart vanaf. Soms wordt er zelfs echt feest gevierd. Zo ook voor Hans Verloop, CSM Bravo compagnie. Op zeven augustus vierde hij niet alleen zijn verjaardag, maar stond ook Abraham voor de deur. Met medewerking van de hele compagnie sleutelden zijn rotatiegenoten, vrienden en voordeurdelers Hugo Bosch en Guus Lapré in alle stilte een grandioos feest voor de jarige in elkaar. Een korte impressie van deze dag en de voorbereidingen willen wij u niet onthouden.

Eerste probleem voor de feestcommissie vormt de absolute geheimhouding van de voorbereidingen van het feest. Zoals een goede CSM betaamt, zwerft Hans Verloop overal en op elk moment over het kamp. Niet voor niets wordt een compagnies sergeant-majoor de "moeder van de compagnie" genoemd. Voor zijn beeldvorming is Verloop twee dagen op konvooi gestuurd. Op deze manier wordt hij definitief uitgeschakeld en vormt hij geen gevaar meer voor de organisatoren van de party. Natuurlijk mag Abraham niet bij het feest ontbreken. De basis hiervoor is een met lucht gevuld object, met vrouwelijke kenmerken. Helaas is het corpus door ondeskundig gebruik licht beschadigd en zit hier en daar een lekje. Guus Lampé, belast met de reparatie, moet zich verlagen door in een emmertje water naar de lekken in het voorwerp te zoeken. Na wat plakwerk en een grondige kleedpartij staat er een redelijke Abraham. De grote O-mond wordt gecamoufleerd met een baard. Zo is alles rond. Op de avond voor zijn verjaardag keert Hans enthousiast en moe terug van zijn konvooitocht. Tot half twaalf verteld hij over zijn belevenissen en is diep onder de indruk van de prestatie van het peloton, waarmee hij op pad was.

Verrassing

De volgende dag wekken sgt' René de Vries, sgt' Bert Navis en sgt' Ruud Hoedeman onder luid gezang de jarige. In hun handen een heerlijk ontbijt. Voor de deur van zijn prefab staat de Abraham met stramme benen op wacht. Op het appel wacht Hans Verloop een tweede verrassing. Uit een kleine cassette-recorder klinkt de stem van zijn echtgenote José. Ze wenst hem nog vele jaren en een fijne dag toe. Hans is duidelijk van zijn stuk gebracht. Niet wetend dat Guus Lapré stiekem zijn vrouw heeft gebeld, mompelt hij: 'De post gaat hier toch niet zo snel?' Om negen uur is er koffie en mag iedereen een stuk van de gigantische verjaardagstaart proeven. Als de

Om Abraham te zien gaat de jarige omhoog.

vervolg op pagina 6

vervolg van pagina 3.

zon haar laatste stralen over het kamp werpt, zit iedereen weer gezellig bij elkaar op het terras. Op lange tafels, bedekt met spierwitte lakens, verschijnt een heerlijke rijstmaaltijd. In een record-tijd verorberen de feestgangers het culinaire hoogstandje van chefkok Bert Jansen en zijn mannen. Bert heeft menig uurtje nachtrust voor het feestmaal opgeofferd en ook zijn medewerkers Peter Broekhuizen, Willem van Bavel en Simon de Jong hebben hun beste beentje voor gezet.

Looprekje

Terwijl de lokale huismuzikant, Ivo, zijn welluidende klanken over het kamp strooit, wordt de jarige afgevoerd naar Britbat, waar hij nog even met José mag

bellen. Als hij na anderhalf uur - Wat had hij allemaal te vertellen - terugkeert mag hij gelijk in actie komen. Samen met Maarten v.d. Linden, de andere jarige, danst hij met de vrouwelijke Kroatische gasten de plaatselijke populaire polka Colo. Gestimuleerd door de swingende dansers springt binnen de kortste keren de hele compagnie rond. Na wat samenzangen, waarbij de verschillende pelotons niet voor elkaar onder doen, is het tijd voor de traditionele verjaardagscadeaus. Ludieke, serieuze en louche cadeaus volgen elkaar snel op. Zijn jongere CSM-collega's van de staf- en Alfa compagnie verassen hem zelfs met een looprekje. Deze Abraham is echter nog zo vitaal dat hij het rekje voorlopig in de kast kan laten staan. Als slot van de feestavond zingen allen nog een laatste

lied. Terwijl de mannen stram in de houding staan galmt het Wilhelmus over het Bosnische landschap.

Inlijsten

Dan wordt het stil op Costa Bravo en loopt Hans nog een beetje na te genieten. Abraham zien in een vreemd land en toch omringd door een club mensen die je even het gevoel geven thuis te zijn, maakt niet iedereen mee. Plotseling wordt hij wreed gestoord in zijn overpeinzingen als het barbestuur hem de rekening van de avond presenteert. Na een paar maal slikken zegt hij 'Dit moet ik inlijsten'. Als pleister op de wonden laat het barbestuur nog even de bekende cassetterecorder draaien en hoort de vijftigjarige nog een laatste avondgroet van zijn José.

MEDAILLES, FRITES EN ALCOHOLVRIJ

Op zondag 15 augustus vond de traditionele medalparade plaats op het terrein van de Belgische compagnie in Santici. Dit keer was het de beurt aan rotatie T-4 en de tweede rotatie Belgen om het kleinnood te ontvangen. De eerste negentig dagen in VN verband zaten er op. Ook de mensen van T-3 en enkele van het vrijwel uitgestorven T-2 ras, die wegens verlof of een andere vage reden nog niet in het bezit waren van het UN-souvenir, kregen hem die dag opgespeld. Voor de Belgische compagnie was het helemaal feest. Niet alleen omdat de parade voor het eerst op hun terrein plaatsvond, maar vooral omdat ze de volgende dag gingen roteren.

De Belgische tientonnens vormen het sfeervolle decor voor de plechtigheid. De avondzon werpt een oranje gloed over de witte Volvo's en de opgestelde mannen. Gelukkig is het nu niet zo warm meer. Dat is ook een van de redenen dat de gelegenheid om half zes 's middags gepland staat. Gepland, het wordt uiteindelijk zes uur. Terwijl de mannen en vrouwen elkaar niet begripend aankijken over dit uitstel, scheurt een ziekenbak met gillende sirenes terug naar Busovaca om de bataljonsvlag te halen. Vergeten. Foutje, bedankt. Vlaggedrager Hay Geurts die al weken naar de happening heeft toegeleefd kijkt bedremmeld om zich heen. 'Hoe kan je dat nou vergeten, Hay?' wordt hem gevraagd. 'Ja, hallo, dat is mijn schuld niet, ik heb me netjes gemeld en mij is toen verteld dat alles was geregeld.' Onze Bataljonscommandant giet ondertussen het zoveelste kopje koffie in voor generaal Briquemont, de eregast van de dag. In afwachting van de vlag moet de beste man toch bezig gehouden worden, nietwaar?

Blt. van Leeuwen draagt de onderdeelsvlag in de loop van zijn pistoolmitrailleur.

Kantelen

Ondanks de grote haast bereikt de ziekenbak, dit keer zonder te kantelen, de Bravo-compagnie. Sgt¹ Geurts kan de vlaggestok eindelijk in zijn bezwete handen klemmen. De generaal wordt in zijn stoel gezet en ook de andere genodigden nemen plaats. 'U heeft deze medaille met nadruk verdient bij de uitvoering en ondersteuning van de humanitaire konvoien,' stelt overste Schipper in zijn toespraak. Daarna neemt hij afscheid van onze Belgische collega's. In het Frans, net zo makkelijk. Ze hebben in minder comfortabele omstandigheden geleefd met de Nederlanders. Schipper verzekert ze dat er alles aan gedaan wordt om de leefomstandigheden van hun opvolgers te verbeteren. Traditioneel neemt de eregast de eerste rij van de opgestelde militairen voor zijn rekening. Maar eerst krijgen de Bataljonscommandant en zijn plaatsvervanger het erement opgespeld. Briquemont neemt de tijd voor de uitreiking. Dat het een sympathieke vent is, wisten we al van een

RIJDENDE VERBINDELAARS

erder bezoek en hij weet dat de medaille voor de meeste mannen iets betekent. Ook de Belgen krijgen zijn aandacht. Deze club is vier maanden geleden direct naar Vitez gekomen. Dit in tegenstelling tot hun voorgangers die vlak bij Belgrado waren gestationeerd. Vanuit de plaats Pancevo maakten zij de beruchte ritten naar de Moslim-enclaves in Oost-bosnië zoals Srebrenica. Tint van Leeuwen trekt niet alleen de aandacht met zijn karakteristieke grijns, maar ook met zijn gedecoreerde UZI. In de loop van de pistoolmitrailleur steekt een bordje met 'Bravo Trans-Coy' geïllustreerd met een wolvenkop.

Alcoholvrij

Als de parade eenmaal is afgelopen kan men de verstremde ledematen eindelijk strekken en genieten van een alcoholvrij biertje of iets drinkbaarders. De Bravo heeft het volleybalveld omgetoverd tot Mega Mcdrive. Langzaam vormen zich enorme rijen voor de eettentjes waarin een traditionele Belgische maaltijd wordt bereid. De Country en westernklanken uit het orgeltje van de lokale huisorganist van de Bravo overstemmen het geknisper van de frietjes. Voor T-4 zit er meer dan de helft erop. Bij de volgende medalparade zijn zij de oude poep en kunnen ze al bijna naar huis.

Gen. F. Briguemont feliciteert sgt Dick Klijn.

Het zijn niet alleen de mannen van het transportbataljon die met zwaar materieel het bergachtige landschap van het voormalig Joegoslavië doorkruisen. Ook bij het verbindingsbataljon zijn er een aantal chauffeurs die met viertonners van hot naar her rijden. Dat zijn de jongens van de lijndienst. Op dit moment zijn dat acht chauffeurs. Zij bevoorraden de verschillende comcens van het verbindingsbataljon met wat ze maar nodig hebben. Dit varieert van artikelen van de kantinedienst tot Struikblikken maar ook materiaal zoals faxpapier en wat je maar nodig hebt om te kopiëren. Kortweg, alles wat nodig is om zowel het comcen als de mannen draaiende te houden.

De lijndienst opereert niet alleen in Kroatië en in de UNPA's maar ze rijdt ook wekelijks op Bosnië-Hercegovina en zelfs op Sarajevo. Het grote verschil met het transportbataljon is dat de lijndienst vaak niet in konvooien rijdt. Behalve als ze van Split naar Busovaca rijden. Buiten deze ritten draaien ze ook diensten op hun standplaats Pleso. Zo zijn er de ritjes van en naar Force Headquarters in de stad en moeten ze geregeld stand-by staan als chauffeur van dienst. Tijdens een van deze diensten was het mogelijk om een gesprek te hebben met twee van deze drukbezette mannen: soldaat Ronald van de Beek en korporaal Erwin Brinkman. Ronald is in de drie maanden dat hij nu in Joego zit al vijf keer in Sarajevo geweest, 'Jammer dat we daar alleen het PTT gebouw en het Airport zien'. Deze tochtjes duren heen en terug bij elkaar een dag of vijf. Daarnaast is hij in alle sectoren bij alle comcens geweest. Dit zijn er inmiddels meer dan dertig dus hij heeft al veel van het land gezien. Heeft hij dan ook veel meegeemaakt? 'Nee, het zijn eigenlijk wel rustige ritjes,' vertelt Ronald. 'In sector Oost heb je bij de crossings, vanuit richting Pancevo, wel officiële documenten met veel stempels nodig. Natuurlijk hebben we die niet maar na een beetje babbelen mogen we er vaak zonder problemen door. Bij Karlovac willen ze ook een papertje zien en bij Frabat 3 willen de moslims altijd een praatje met ons maken. Ze willen graag weten waar je vandaan komt en wat je bij je hebt. Ze zijn in ieder geval altijd heel vriendelijk. In het gedrag van de Kroaten en Serviërs zit eigenlijk weinig verschil. Ze zijn niet echt supervriendelijk tegen ons. Dat hangt er ook vanaf waar je bent.'

Matsbaan

Eigenlijk zou Ronald op een comcen terecht komen. Weliswaar had hij in zijn diensttijd zijn viertonnerrijbewijs gehaald want op de comcens hebben ze ook

viertonnerchauffeurs nodig. Uiteindelijk beschikt elk comcen over zijn eigen verbindingswagen en hoort daar een chauffeur bij. Bij aankomst in Joegoslavië werd hij elders ingedeeld. Veel viertonnerchauffeurs en aggregaatmonteurs zijn inderdaad terecht gekomen op een comcen maar hij is een van de weinigen die bij de lijndienst tewerkgesteld is. Daar is hij blij mee want de meeste van zijn collega's brengen zes maanden op één plek door. Behalve dat ze weinig van het land zien ontmoeten ze ook minder mensen. 'Ja, we hebben een matsbaan, zeker weten. Voor we aan een rit beginnen informeren we bij het te bezoeken comcen eerst of een checkpoint open is of niet. Dat voorkomt problemen. In het begin heb ik in Busovaca een keer vier dagen stil gestaan omdat ik, na zonder problemen de sector binnen gekomen te zijn er naderhand niet meer uit kon omdat ze de crossing hadden gesloten. Maar verder nooit problemen. Als we naar Sarajevo gaan hebben we altijd de officiële papieren waar ze bij de checkpoints om vragen. Dat is altijd prima voor elkaar gemaakt door het kader. Zij zorgen echt goed voor ons, dit kader komt voor je op. Verder weten we ons overal wel doorheen te praten. Ik ben één keer gepakt met foto's maken, dat was in Vukova. Gelukkig raakte ik mijn toestel niet kwijt. Ik had ze wel zien staan maar ik dacht die zijn zo ver weg die zien ons niet. Blijkbaar hadden ze een kijker of zo, want ze hadden ons wel degelijk gezien.'

Self-supporting

Ook korporaal Erwin Brinkman is zeer tevreden met zijn functie, 'Het rijden en het zelfstandig zijn is het leukste van de job. We moeten veel zelf regelen. De checkpoints, geld, slapen, dat soort dingen. In Sarajevo moeten we zelf de begeleiding regelen voor de rit naar Kiseljak.

vervolg op pagina 8

vervolg van pagina 7.

Je moet dan namelijk begeleid worden door een Mercedes met een radioverbinding.' Verder is het wel leuk dat elk comcen zijn eigen sfeer heeft. Bij het ene zijn ze wat hartelijker dan bij een ander. 'We merken wel, dat vooral het kader de sfeer bepaald. Het ene kaderlid negeert ons een beetje terwijl de ander juist veel voor je probeert te regelen. Sommigen worden kwaad als je een keertje iets niet bij je hebt. Dat moeten wij dat aanhoren terwijl het in negen van de tien gevallen niet onze schuld is. Alles wordt namelijk twee keer geteld. In de bak en in het comcen. Dus de kans dat we onderweg iets teveel of te weinig afgeven is vrij klein. Bij de meeste comcens zijn we welkomte gasten. Er zijn natuurlijk plekken waar wij graag komen. Zo is er in Split een hotel met zwembad, een restaurant en de zee vlakbij. De transportjongens doen er weliswaar vaak wat lomp, maar dat zal wel komen omdat wij van het verbindingsbataljon zijn. In het algemeen worden we in Split goed behandeld.'

Kilometersvreters Erwin Brinkman(li) en Ronald van Beek(re)

Telefoon

Natuurlijk maken de beide heren wel wát mee van het oorlogsgeweld. Ronald: "Je hoort meestal alleen wat geweervuur. Soms wat meer, dan weer wat minder. Het doet me niet zoveel." Edwin: "Ik lig niet wakker van wat ik zie, ik kan het

wel verwerken, denk ik. Eigenlijk gebeurt er weinig bijzonders. We rijden wel kapotgeschoten dorpen in en uit maar gevechten zien we nooit van dichtbij. Thuis zijn ze er niet zo blij mee dat ik door oorlogsgebied rij. Ik heb wel geprobeerd ze gerust te stellen maar dat is me nog niet gelukt. Bij Gorni Vakuff rijden we vlak om de problemen heen. Daar worden we niet echt zenuwachtig van. Je mag het niet zeggen maar eigenlijk vinden we het wel mooi. We hebben alleen geen verbindingen. Voor noodgevallen hebben we een map en een stikertje met telefoonnummers. Als we de sector ingaan dan melden we dat eerst telefonisch aan het sector hoofdkwartier. Dan gaan we naar het eerste beste bataljon toe en melden we waar we zijn en waar we heen gaan. In twee van de viertonners zit wel een INMAR sat. Dat is een mobiel telefoonsysteem. Dat is wel verschrikkelijk makkelijk. Toevallig dat we met zo'n wagen afgelopen week pech hebben gehad. Toen konden we direct bellen en doorgeven waar we zaten en wat het probleem was. Dat heeft wel

geholpen. Anders hadden we eerst drie kwartier moeten lopen naar de dichtsbijzijnde telefoon. Nu worden deze wagens ingezet op Sarajevo. Voor de veiligheid rijden we ook alleen overdag. Ze zijn hier niet blij als we in het donker rijden maar dat komt een enkel keertje wel voor.

Na elke rit onderhoud plegen en schoonmaken. 'Vooral als we van het geitenpad terugkomen. Ons materieel is erg goed, al zou er wel een radio in mogen zitten.' Ronald pocht erop dat de mannen van de lijndienst nog nooit een ongeluk hebben gehad. 'Engelsen, Fransen, Nederlanders. Van alles is er wel naar beneden gegaan op het geitenpad maar wij nog nooit. Daar zijn we echt wel een beetje trots op.'

APEN

Als ik op een rustige zondag door Zagreb rij en al die mensen op een terrasje zie zitten, denk ik, zo vredig moet het ooit ook in Sarajevo geweest zijn. Mensen van verschillende pluimage die met elkaar op een terrasje zitten te praten genietend van de rust, onder het genot van een glaasje. Mensen uit verschillende culturen die vredig naast elkaar wonen. Dan schiet mij het volgende verhaal te binnen. In een dierentuin zitten vier apen in een kooi. Zij doen zich tegoed aan bananen die hen door het publiek worden aangereikt. Echter van één bepaalde man nemen zij geen bananen aan. De man heeft de gewoonte wanneer zij uit hun slaapruimte komen om van hem een banaan aan te nemen hen met een brandslang nat te spuiten. Rillend van het ijskoude water zitten zij in een hoekje van het slaapvertrek te wachten tot de man weer vertrokken is. Op den duur nemen zij geen bananen meer aan van de waterspuit. Wanneer één van de apen de verleiding niet kan weerstaan en toch een banaan wil aannemen, wordt hij door de rest van de groep meedogenloos afgerost. Na enige tijd wordt één van de apen uit de kooi vervangen door een andere aap. Ook deze nieuweling krijgt er ongenadig van langs als hij van de bewuste man een banaan wil aannemen. De nieuweling begrijpt al snel van wie hij wel en van wie hij geen banaan kan aanpakken. In de tijd daarop volgend worden de apen één voor één gewisseld voor andere. Alle nieuwkomers werden door de "oudere lichten" geleerd geen banaan te accepteren van de man met de brandslang. Geen van de nieuwe apen is ooit natgespoten. Sterker nog, zij weten niet eens wat een brandslang is. Mogelijk kunnen mensen nog iets leren van deze apen.

Aoo Jack Bouwmans.